

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı
Mesleki Teknik Öğretim Dairesi

2022

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yeterlilikler Çerçevesi

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı
Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüğü
Lefkoşa
15.01.2021

KKTC Yeterlilikler Çerçevesi

© Mesleki Eğitim Yürütme Kurulu 2021

Yürütme Kurulutarihli toplantısında onaylanmıştır

İlk baskı: Ocak 2021

Yayınlayan:
KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı
Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüğü
Lefkoşa

Web: <http://mtod.mebnet.net/>

Haklar ve İzin: Bu bilgilendirme kitapçığındaki materyallerin telif hakkı saklıdır. Doküman kaynağı belirtilmek suretiyle akademik amaçla kopyalanabilir.

İçerikle ilgili tüm sorular:
Mesleki Teknik Öğretim (MTÖ) Dairesi Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	2
ÖNSÖZ	6
KISALTMALAR	4
Yükseköğretim, Planlama, Denetleme, Akreditasyon, Koordinasyon Kurulu	4
1. YETERLİLİKLER.....	7
1.1 Yeterlilik Kavramı.....	7
1.2 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yeterlilikler Sistemi.....	8
1.2.1 KKTC Eğitim Sistemi	8
1.2.2 KKTC Yeterlilikler	11
2. Yeterlilik Çerçevesi.....	13
2.1 Ulusal Yeterlilik Çerçevesi.....	13
2.2 Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ)	13
2.2.1 AYÇ'nin Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumu	14
2.2.2 AYÇ seviye tanımlayıcıları	15
3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yeterlilik Çerçevesi	18
3.1 KKTC Yeterlilik Çerçevesinin (KKTC-YÇ) Oluşturulması Çalışmaları	18
3.2 KKTC-YÇ Seviyeleri ve Seviye Tanımlayıcılar	20
3.3 Yeterlilikler ve Öngörülen Seviyeler	32

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AYÇ	Avrupa Yeterlilik Çerçevesi
AYA-YÇ	Avrupa Yüksek Öğretim Alanı Yeterlilik Çerçevesi
KKTC-YÇ	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yeterlilik Çerçevesi
METGE	Mesleki Teknik eğitimi Geliştirme Projesi
MEYAP	Mesleki Teknik Eğitimi Yapılandırma Projesi
MTÖD	Mesleki Teknik Öğretim Dairesi
UYÇ	Ulusal Yeterlilik Çerçevesi
YBÖ	Yaşam Boyu Öğrenme
YÖDAK	Yükseköğretim, Planlama, Denetleme, Akreditasyon, Koordinasyon Kurulu

Seviye 8

Genel Özellikler

Seviye 8'de kişi kendi ihtisas alanında veya mesleğinde yüksek seviyede uzmanlığa ulaşmıştır. Kişinin uzmanlık alanındaki araştırma ve diğer materyallerle ilişkin olarak kritik değerlendirme yapabilmesi yüksek önem taşır. Kişinin ayrıca alanında belli bir otoritesi olması ve bu otoritenin sürekli profesyonel gelişim ile korunması gerekir. Kişinin; araştırma, deneme ve iletişimde yenilikçi fikirler sunarak sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişimi destekleme konusunda kişisel ve sosyal sorumluluk geliştirmiş olması beklenir. Kişinin ayrıca uzmanlığını genel halkla ve diğer bilim insanları ile paylaşması gerekir. Bu seviyedeki kişi uzmanlık gerektiren projelere liderlik yapabilir.

Bilgi	Beceriler	Yetkinlik
<p>Aşağıdakileri bilir/ anlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> Uzmanlık alanına katkı sağlayacak özgün ve en ileri düzeyde bilgileri sağlamak Alanı ile ilgili özgün bilgilere ulaşabilmek için farklı disiplinlerden yararlanabilmek. Uzmanlık alanına özgü yeni ve karmaşık teorik ve pratik durumları/problemleri birden fazla perspektiften açıklamak ve yorumlamak için gelişmiş ilke ve yöntemlerin kullanılması. 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> Alanındaki yeni bilgileri eleştirel ve sistematik bir yaklaşımla değerlendirebilme Alanına ilişkin özgün bir konuda, yeni bir düşünce, yöntem, tasarım, uygulama geliştirebilme Farklı bir alanda bilinen bir düşünce, yöntem, tasarım, uygulamayı kendi alanına uyarlayabilme, Araştırma ve veya inovasyondaki kritik sorunların çözülebilmesi ve mevcut bilgi ve mesleki uygulamaların yeniden tanımlanabilmesi için gerekli olan (sentez ve değerlendirme dahil) en ileri ve uzmanlaşmış bilgi ve teknikleri kullanabilme Alanı ile ilgili karşılaşılan sorunların çözümünde stratejik karar verme süreçlerini kullanabilme Mesleki uygulamaların yanı sıra yeni bilgi ve prosedürlerin ötesine geçmek ve yeniden tanımlamak 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> Alanına yenilik getiren, yaratıcı ve özgün bir araştırmayı bağımsız olarak gerçekleştirecek yetkinleşebilme Alanı ile ilgili özgün çalışmalarını, nicel/ nitel veriler ile destekleyerek yazılı/sözlü/görsel olarak sistematik biçimde aktararak yaygınlaştırabilme Mesleki /akademik etik değerleri içselleştirip her koşulda savunabilme Çalışmalarında kültürel duyarlılıkları göz önünde bulundurarak öncülük yapabilme Alanında oldukça yetkin, yenilikçi, özerk olabilmek ve akademik etik, mesleki doğruluk gösterebilme Meslek ve öğrenim alanında araştırma dahil yeni fikirler ve prosedürler geliştirebilme Alanında edindiği bilgi ve becerileri toplum için ileriye yönelik dönüşüm ve gelişim sağlayacak şekilde kullanabilme

3.3 Yeterlilikler ve Öngörülen Seviyeler

Çerçeve hem akademik hem de mesleki ve teknik yeterlilikleri içerir. Çerçevenin Seviye 4'e kadar olan yeterlilikleri Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından; bu ilk 4 seviyedeki Mesleki Yeterlilikler ise Bakanlığa bağlı Mesleki Teknik Öğretim Dairesi tarafından yürütülecektir.

Seviye 5'den seviye 8' e kadar olan yeterlilikler YÖDAK tarafından yürütülecektir.

*Tablo 2'*de belirtilen yeterliliklerin tümünün KKTC-Y.Ç içinde seviyelendirilmesi çalışmaları henüz tamamlanmamış olsa da, bu çalışmayı tamamlamış olan ve yeterlilikleri KKTC yeterlilikleri ile paralellik gösteren Türkiye Yeterlilik Çerçevesinden de yararlanarak, yeterliliklerimizin çerçevede *Tablo 5'de* gösterildiği gibi yer alması öngörülmektedir. Seviye 5, 6, 7 ve 8 için çalışmalar YÖDAK tarafından tamamlanmış ve yayınlanmıştır.

Tablo 5

KKTC YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ

KKTC-YÇ Seviyeleri	Akademik Yeterlilikler	Mesleki Yeterlilikler
8	Doktora Diploması	YBÖ dahilinde Mesleki Yeterlilik Belgesi
7	Yüksek Lisans Diploması	YBÖ dahilinde Mesleki Yeterlilik Belgesi
6	Lisans Diploması	YBÖ dahilinde Mesleki Yeterlilik Belgesi
5	Ön Lisans Diploması	Ön Lisans Diploması YBÖ dahilinde Mesleki Yeterlilik Belgesi
4	Lise/Meslek Lisesi Diploması	Meslek Lisesi Diploması Ustalık Belgesi Öğretici Ustalık Belgesi YBÖ dahilinde Mesleki Yeterlilik Belgesi
3	Ortaokul Diploması	Kalfalık Belgesi YBÖ dahilinde Mesleki Yeterlilik Belgesi
2	İlkokul Diploması	YBÖ dahilinde Mesleki Yeterlilik Belgesi
1	Okul Öncesi Katılım Belgesi	YBÖ dahilinde Mesleki Yeterlilik Belgesi

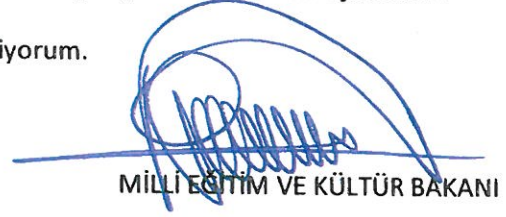
Bu bilgilendirme dokümanının yayımlandığı **10 Ocak 2021** tarihi itibarıyla henüz tüm seviyelerde Yaşam Boyu Öğrenme (YBÖ) dahilinde mesleki yeterlilikler veriliyor olmasa da ve/veya alınan kurslar sonucunda verilen tüm sertifikalar seviyelendirilmiş olmasa da, işgücü piyasasının talepleri ve ihtiyacı

GİRİŞ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Mesleki Yeterlilikler Çerçevesi ülkemizde uzun yıllardır yapılan çalışmaların bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Meslek Standartlarının geliştirilmesi ve buna bağlı olarak mesleki eğitim programlarının geliştirilmesi ile iş hayatının beklentilerine yönelik kaliteli işgücünün yetiştirilmesi sağlanacaktır.

Yeterlilik Çerçevesi'nin geliştirilmesine yönelik ilgili tüm paydaşlar katkı sağlamıştır. Çerçeveye yasal statü kazandıran 35/2020 sayılı Mesleki Yeterlilik Yasası çok önemli bir boşluğu doldurmuştur. Bu yasa sayesinde paydaşlarımızla bu yöndeki işbirliğimizi daha da güçlendirerek ülkemizde ilk olan uygulamaları gerçekleştiriyoruz. Daha çok iş hayatının güçlendirilmesine yönelik çalışmalarımız geleceğimizi çok daha fazla aydınlatacaktır. Sertifikasyon sistemi ile çok daha esnek bir yapı kurgulanmıştır. İhtiyaca göre sertifika verilebilmesi ile birlikte çok daha kısa sürede yeterliliklere bağlı eğitimlerin de önü açılacaktır.

Bu çalışmaya emek veren herkese teşekkür ediyorum.

MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANİ

Olgun AMCAOĞLU

ÖNSÖZ

Meslek Eğitimi özellikle Avrupa Birliği bağlamı içinde değerlendiren iş hayatındaki gelişmelere paralel olarak dinamik yapısı gereği hızla gelişmekte olduğunu görürüz. Meslek eğitiminde aynı zamanda çok daha hedef odaklı iş gücünün hızlı bir şekilde eğitilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle, işin gerektirdiği yetkinlik ve eğitimde geçen sürenin de önemi dikkate alan eğitim modelleri ve bunlara bağlı belgelendirme anlayışları ortaya çıkmış, sertifikasyon sistemleri oluşturulmuştur. İş gücünün hareketliliğinin sağlanması ve farklı ülkelerden alınan belgelerin birbiri ile olan ilişkileri ve geçişlerinin nasıl olabileceği yönünde düzenlemeler için de nerdeyse tüm ülkelerde Yeterlilik Çerçevesi oluşturulmuştur.

Yeterlilik Çerçevesi, genel kuralları yanında her ülkenin iş hayatı ve eğitimlerine yönelik düzenlemeleri içeren, meslek standartlarına dayalı bilgi, beceri ve yetkinliklere bağlı olarak seviyelendirme ve buna göre belgelendirmeyi içerir. AB ülkeleri 8 seviyeli Avrupa Yeterlilik Çerçevesine göre kendi yeterlilik çerçevesini geliştirme çalışmalarını tamamlamıştır. Bizler de bu gelişmeleri yakından takip edip kendi çalışmalarımızı yürütmek amacıyla paydaşlarımızla birlikte birçok ülkeyi ziyaret ederek, ilgili kurumlardaki çalışmaları izledik. Türkiye, Malta, İngiltere, İskoçya, Almanya ve Estonya bu ülkeler içerisinde yer almaktadır. Bununla birlikte, AB TAİEX (AB Muktesebat) çalışmaları, VETLAM I ve II Projeleri ile de bu yöndeki çalışmalar proje şeklinde ülkemizde uygulama alanı bulmuştur. METGE (Mesleki Teknik eğitimi Geliştirme Projesi), MEYAP (Mesleki Teknik Eğitimi Yapılandırma Projesi), VETLAM I ve VETLAM II Projeleri ile de Meslek standardı çalışmaları ve seviyelendirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu yönde birçok kişi eğitime tabi tutulmuştur. Bu çalışmalar ilgili odalar, üniversiteler ve işyeri sorumluları ile gerçekleştirilmiştir.

Tüm bu çalışmalar sonucunda 21 Temmuz 2020 tarihli resmi gazetede 35/2020 sayılı Mesleki Yeterlilik Yasası yayınlanmıştır. Bu yasa, mesleki eğitimde daha başka uygulamaların da önünü açarken, aynı zamanda ülkemizin Yeterlilik Çerçevesini oluşturma ve yayınlama faaliyetlerini bir yasal tabana yerleştirmiştir. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüğü, bu yasanın verdiği yetkiye dayanarak Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin oluşturulmasında Yürütme Kuruluna Başkanlık yaparak görev almıştır.

KKTC Yeterlilikler Çerçevesi Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından 17.01.2022 tarihinde ilan edilmiştir.

Böylece, meslek hayatında ilerlemeleri, geçişleri ve tüm yeterlilikleri değerlendirebilecek bir sistemi karşılaştırmalı bir şekilde ülkemize kazandırırken aynı zamanda ülkemiz için büyük bir dönüşümü de gerçekleştirmiş durumdayız.

Bundan sonra, yurt dışında ve yurt içinde kazanılan her bir yeterliliğin karşılığı değer bulmuş olacaktır. İş hayatının talepleri çok daha kısa sürede karşılanabilecektir. İşe yönelik eğitimler ön plana çıkarılacaktır. Yasanın geçmesine bağlı olarak ilgili tüzükler çıkarılarak, Mesleki Teknik Öğretim Dairesi'nde oluşturulacak bir birim ile bu faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi sağlanacaktır.

Gülşen HOĞANIN
Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürü
Yürütme Kurulu Başkanı

1. YETERLİLİKLER

1.1 Yeterlilik Kavramı

Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2008/C 111/01 sayılı tavsiye kararının Tanımlar bölümünde **Yeterlilik** aşağıdaki gibi açıklanır:

'yeterlilik'; bir bireyin öğrenme çıktılarını belirli standartlarda kazandığına yetkili bir kuruluş tarafından karar verilmesi durumunda kazanılan, değerlendirme ve geçerli kılma sürecinin resmi çıktısı anlamına gelir.

Farklı ülkelerin yeterlilik sistemlerinde yer alan yeterlilikler, aynı seviyede olsalar bile farklı isimlendirilebilirler. Yeterliliklerin resmi olarak tanınması için söz konusu ülkenin ilgili yasalarına bağlı olarak verilmeleri gerekir.

Yeterlilik kavramı bir öğrenme sürecinin süresinden veya içeriğinden ziyade sonucunu vurgular. Bu sonuçlar ise *Öğrenme Çıktıları* olarak belirtilir.

Öğrenme Çıktıları

Öğrenme çıktıları; kişinin bir öğrenme bağlamında, iş ortamında veya daha az resmi durumlarda ne bilmesi ve ne yapabilmesi gerektiğine dair net açıklamalardır.

Yeterlilik Çerçevelerinde, öğrenme çıktıları bir **yeterlilik** ile ilintili olarak kullanılır. Bir yeterliliğin öğrenme çıktıları, bu yeterliliği almış olan kişinin sahip olması gereken bilgiyi ve bu bilgi ile yapabileceklerini açıklar. Bir öğrenme çıktısını açıklamak için ise *Bilgi*, *Beceri* ve *Yetkinlik* kavramları kullanılır. *Bölüm 2.2.2* de detaylandırılan bu kavramlar özetle aşağıdaki gibi açıklanır:

- **Bilgi**; bir konuda sahip olunan bilgi ve kavramdır. Herhangi bir yeterlilik düzeyinin gerektirdiği bilgi; söz konusu bilginin türünü, karmaşıklık derecesini ve bu bilginin kavranması ile ilgili açıklamaları içerir.
- **Beceriler**; kişinin ne yapabileceği veya neyi başarabileceği anlamına gelir. Herhangi bir yeterlilik düzeyinin gerektirdiği beceriler; söz konusu becerinin türü, bu beceriler ile çözülecek sorunun karmaşıklığı ve ilgili iletişim becerilerini içerir.
- **Yetkinlik**; sorumluluk ve otonomi (özerklik) ile alakalıdır ve kişinin bilgi ve becerilerini çalışma veya öğrenme bağlamlarında uygulaması yeteneğini belirtir. Herhangi bir yeterlilik düzeyinin gerektirdiği yetkinlik; o yetkinliğin kullanılacağı bağlamı, yapılması gereken işbirliğini ve alınması gereken sorumluluğu, ayrıca öğrenme ile ilgili sorumlulukları içerir.

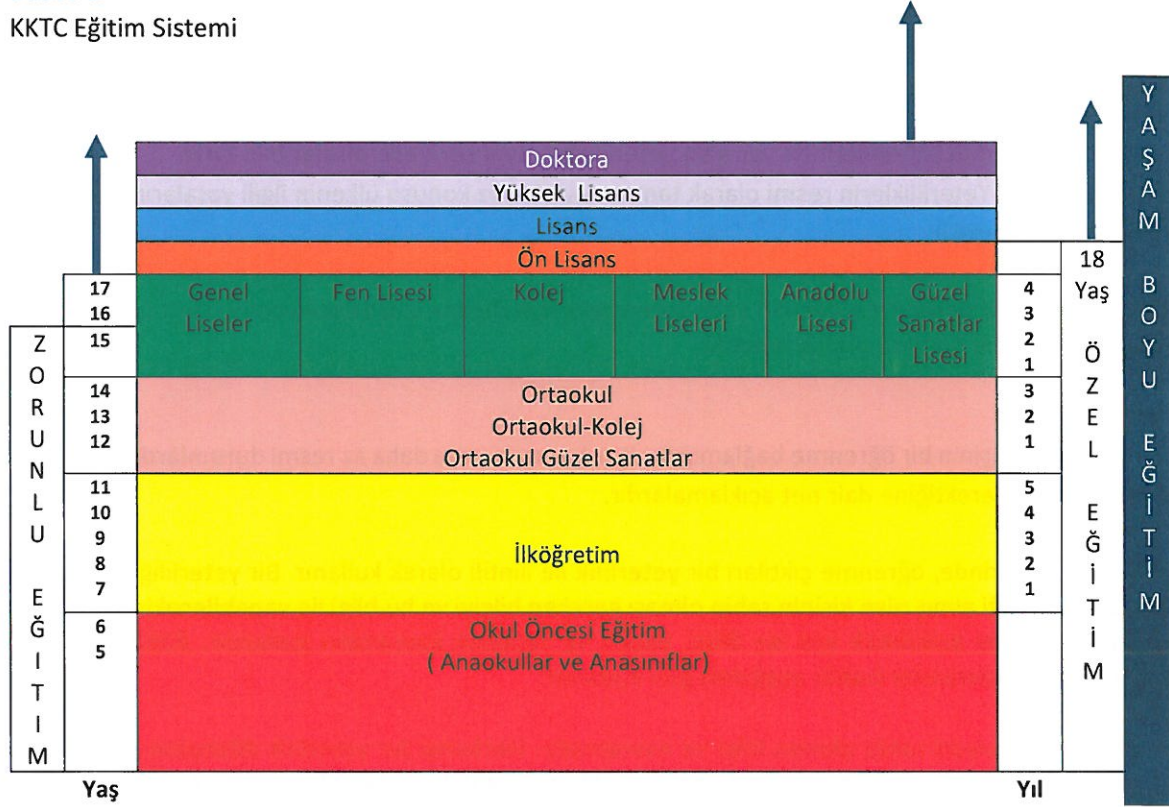
1.2 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yeterlilikler Sistemi

1.2.1 KKTC Eğitim Sistemi

Örgün Eğitim ve Yaygın Eğitim olarak iki ana başlıkta incelenebilecek KKTC eğitim sistemi özet olarak aşağıdaki tabloda ele alınmıştır.

Tablo 1

KKTC Eğitim Sistemi

A. Örgün Eğitim

Örgün eğitim; okul öncesi eğitimi, ilk öğretimi, orta öğretimi ve yüksek öğretimi kapsar. KKTC yasalarına göre *Zorunlu Eğitim* 15 yaşına kadardır.

Okul Öncesi Eğitimi

Okul öncesi eğitim; ilköğretim yaşına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar. Devlet eliyle yürütülecek okul öncesi eğitim bir veya iki yıl süreli olup okul öncesi eğitim çağı nüfusunun tümünü kapsayacak şekilde bir programa bağlı olarak yaygınlaştırılır.

Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:

- Çocukların beden, zihin ve duygu yönlerinden gelişmesini, iyi alışkanlıklar ve yararlı beceriler kazanmasını sağlamak;
- Çocukları her yönden ilköğretime hazırlamak;
- Elverişsiz çevre ve aile koşullarından gelen çocuklara, uygun bir yetişme ortamı yaratmak;
- Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak.

KKTC Yeterlilikler Çerçevesi

Okul öncesi eğitim kurumları devlet okullarında ilkokullara bağlı anasınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak açılabilceği gibi, ayrı anaokulları olarak da kurulabilirler.

Ayrı anaokullarına bağlı anasınıfları ile uygulama sınıflarına söz konusu yılın 31 Aralık gününden önce dört veya beş yaşını tamamlayan çocuklar alınır.

İlköğretim

İlköğretim söz konusu yılın 31 Aralık gününden önce altı yaşını tamamlayan çocukların 11 yaşını tamamlayıncaya kadar süren eğitim ve öğretimlerini kapsar. Zorunlu ilköğretim çağı, çocuğun altı yaşını tamamladığı yılın Ağustos ayının son gününü izleyen öğretim yılı başında başlar.

İlköğretimin amaç ve görevleri, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:

- Öğrencilere, Atatürk ilke ve devrimleri ile Atatürk milliyetçiliğini ve toplumsal mücadelemizin kökeninde yatan gerçekleri öğretmek;
- Çocuklara, iyi ve yararlı birer yurttaş olarak yetişebilmeleri için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak;
- Çocukları, ilgi ve yetenekleri yönünde yetiştirerek onları toplumsal yaşama ve üst öğrenime hazırlamak;
- Çocukların estetik duygularını geliştirmek, onlara, doğruyu, güzeli ve iyiyi görebilme yeteneğini kazandırmak ve onlarda, birlikte hareket etme, işbirliği, yardımlaşma, arkadaşlık, insan sevgisi gibi üstün duyguları yaratmak.

İlköğretim kurumları, bir veya iki yıllık anasınıflar ile beş yıllık ilkokullardan oluşur. İkokulun beşinci sınıfı bitirildiğinde, *İlkokul Diploması* verilir.

Ortaöğretim

Ortaöğretim, ilköğretime dayalı en az altı yıl süreli eğitimin tümünü kapsar. İlköğretime tamamlayan her öğrenci, ortaöğretime devam etme ve ortaöğretim olanaklarından ilgi ve yetenekleri ölçüsünde yararlanma hakkına sahiptir.

Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:

- Atatürk milliyetçiliği doğrultusunda sosyal ve kültürel bütünleşmeyi sağlamak ve korumak;
- Tüm öğrencilere ortaöğretim düzeyinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle, onlara kişi ve toplum sorunlarını tanıma, bunlara çözüm yolları arama ve toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmak;
- Öğrencileri, toplum ekonomisinin gereklerini de gözeten çeşitli programlar çerçevesinde ilgi ve yeteneklerine göre geliştirerek yüksek öğretime veya hem mesleğe hem yüksek öğretime veya toplumsal yaşama ve iş alanlarına hazırlamak.

Ortaöğretim kurumları, 3 yıllık ortaokullar ile ortaokul üstü çeşitli programlar uygulayan ve ağırlık verdikleri program uyarınca adlandırılan genel liseler, meslek liseleri, teknik liseler ve diğer liselerden oluşur.

Ortaokullar, ayrı okullar halinde kurulabilecekleri gibi, bir liseye bağlı olarak da kurulabilirler.

Ortaöğretim kurumlarının süresi, altı yıldan az olmamak üzere uygulanan programın özelliğine göre Bakanlıkça saptanır. Öğrencileri akademik olarak yönlendirmek, özellikle ortaokulda başarı ve yoğunluk kazanır. Yanılmaları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yönlendirmeyi sağlamak için, yönlendirmek, liselerde de devam eder.

Ortaokulu bitirenlere *Ortaokul Diploması*, liseyi bitirenlere de bitirdikleri lisenin türüne uygun *Lise veya Meslek Lisesi Diploması* verilir.

Yüksek Öğretim

Yüksek öğretim, ortaöğretime dayalı en az iki yıllık yüksek öğretim veren eğitimin tümünü kapsar.

Liselerden herhangi birini başarı ile tamamlayan öğrenciler, yüksek öğrenim kurumlarının koşullarına bağlı olmak kaydıyla, bu kurumlardan yararlanma hakkına sahiptirler.

Yüksek öğretimin amaç ve görevleri, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:

- Atatürk milliyetçiliği doğrultusunda sosyal ve kültürel bütünleşmeyi sağlamak ve korumak;
- Öğrencileri, ilgi ve yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdun ve toplumun en üst düzeyde ve çeşitli alanlardaki insan gücü gereksinimlerine göre yetiştirmek;
- Çeşitli düzeylerde ve özellikle toplumsal gereksinimlere uygun alanlarda bilimsel öğretim yapmak;
- Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere; sosyal, ekonomik, kültürel konularla, genel ve teknik eğitimle ilgili her türlü sorunu bilimsel yöntemlerle çözümlenmek için, bilimleri genişletip derinleştirici inceleme ve araştırmalarda bulunmak ve bu konuda kamuoyunu aydınlatıcı sözlü, yazılı ve benzeri yollarla yayınlar yapmak;
- Yurdun kalkınma ve gelişmesini etkileyen sorunları çok yönlü bir biçimde ve bilimsel bir yaklaşımla öğretim, inceleme ve araştırma konusu yapmak; bulguları, sonuçları ve önerileri genelde toplumun ve özelde yasama ve yürütme organları ile sorunlardan etkilenen diğer toplum kesimlerinin yararlanmasına sunmak;
- Yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmak.

Yüksek öğretim kurumlarının kuruluşu, açılışı, özel amaçları, çalışmaları ve öğretim üyeleri ile ilgili esaslar ve yüksek öğretim kurumlarına ilişkin diğer hususlar, bu kurumların özel yasalarında belirlenir.

Yüksek öğretim paradıdır. Ancak, maddi olanakları elverişli olmayan, başarılı öğrenciler ile özürü öğrencilerin her türlü öğrenim giderleri, olanakları ölçüsünde burs, kredi, parasız yatılı ve benzeri yollarla devletçe karşılanır.

Özel Eğitim

Bedenen ve zihnen özürü olup özel bir eğitim ve öğrenime gereksinimi olan okul öncesi eğitim yaşına ulaşmış çocukların onsekiz yaşına kadar olan eğitimlerinin tümünü kapsar.

Özel eğitime gereksinim her öğrenci zorunlu eğitim çağında iken ilgi ve yeteneği oranında, zorunlu olarak özel eğitimden parasız veya parasız yatılı yararlanma hakkına sahiptir. Ancak, zorunlu eğitim yaşı dışında da özel eğitim görmek isteyenlere, gerekli eğitim olanağı devletçe sağlanır.

Özel eğitimin amaç ve görevleri, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:

- Atatürk ilke ve devrimleri ve Atatürk Milliyetçiliği ile belirlenen doğrultuda sosyal ve kültürel bütünleşmeyi sağlamak;
- Özel eğitim gereksiniminde olan her öğrenciye ilgi ve yeteneklerini azami derecede geliştirme fırsat ve olanağı vermek;
- Bu öğrencileri, kendilerine ve topluma yararlı yurttaşlar olarak yetiştirmek; gerektiğinde mesleki rehabilitasyonlarını sağlamak.Özel eğitim kurumları; özel programlar uygulayan ayrı okullar halinde kurulur veya diğer okul bünyelerindeki özel sınıflardan veya gruplardan oluşur.

B. Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim; Milli Eğitim Yasası madde 24'de "Yaygın eğitim; örgün eğitim dışındaki eğitim etkinliklerini kapsar" şeklinde tanımlanmıştır. Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yasası madde 2'ye göre ise Çırak, "bir meslek alanında çıraklık sözleşmesi esaslarına göre mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını, iş içerisinde geliştiren kişiyi anlatır." Yani bu kapsamda verilen Çıraklık eğitimi Yaygın Eğitime örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca Köy Kadın Kurslarında verilen el sanatları, resim, seramik gibi kurslar da bu kapsamda ele alınabilir.

1.2.2 KKTC Yeterlilikler

KKTC eğitim sistemindeki başlıca yeterlilikler ve bu yeterliliklerin verilmesindeki sorumlulukların dağılımı *Tablo 2'de* ele alınmıştır.

Okul öncesi öğretim, ilkokul ve ortaöğretim kurumlarının verdiği eğitim ve yeterlilikler KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı ilgili daireler tarafından denetlenir ve yürütülür. İlköğretim Dairesi, ilkokul Diploması; Genel Ortaöğretim Müdürlüğü, Ortaokul, Lise ve Kolej Diploması; Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüğü ise Lise diploması ile birlikte Kalfalık, Ustalık ve Yaşam Boyu Öğrenme (YBÖ) faaliyetlerine katılan yetişkinler için Katılım Belgesi düzenlemektedir.

Ön Lisans, Lisans ve Doktora diplomaları üniversiteler tarafından verilmekte, bu eğitimler ve ilgili yeterlilikler ise YÖDAK tarafından denetlenmekte ve onaylanmaktadır. Üniversiteler, YBÖ / Sürekli Eğitim Merkezleri aracılığı ile ayrıca kurs katılım sertifikaları vermektedirler.

Tablo 2

KKTC başlıca yeterlilikleri ve sorumlu kurumlar

Yeterlilikler	Eğitimin/deneyimin alındığı kurumlar	Yeterlilikten Sorumlu Kurumlar
İlkokul Diploması	Devlet ilkokulları ve özel ilkokullar	KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı İlk Öğretim Dairesi
Ortaokul Diploması	Devlet ortaokulları ve özel ortaokullar	KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Genel Orta Öğretim Dairesi
Lise Diploması a) Genel Orta Öğretim için b) Mesleki Teknik Öğretim için	a) Devlet liseleri ve özel liseler b) Meslek Liseleri	KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı a) Genel Orta Öğretim Dairesi b) Mesleki Teknik Öğretim Dairesi
Kalfalık Belgesi	Taner Akcan Çıraklık ve Yetişkin Eğitim Merkezi / İşyeri	KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Mesleki Teknik Öğretim Dairesi
Çıraklık Bitirme Belgesi	Taner Akcan Çıraklık ve Yetişkin Eğitim Merkezi + İşyeri	
Ustalık Belgesi Öğretici Ustalık	MTÖ Ustalık Kursu / İşyeri MTÖ Öğretici Ustalık Kursu	
YBÖ dahilinde verilen mesleki yeterlilikler (Sertifikalar)	Köy kadın kursları İşletmeler Yetişkin Eğitim Merkezleri Üniversitelerin YBÖ Merkezleri	KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Üniversiteler
Ön Lisans Diploması Lisans Diploması Yüksek Lisans Diploması Doktora Diploması	Üniversiteler	Üniversiteler YÖK/YÖDAK KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yüksek Öğretim Dairesi

2. Yeterlilik Çerçevesi

2.1 Ulusal Yeterlilik Çerçevesi

Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin oluşturulması, 1980'lerin sonundan bu yana ulusal öğretim ve eğitim sistemlerinin yeniden yapılandırılmasında önemli bir eğilim olarak kendini göstermiştir. Bu girişimler ilk başta İngilizce konuşan ve gelişmiş ülkelerde başlayıp 1990'ların sonundan itibaren diğer ülkeler tarafından da uygulanmaya başlanmıştır.

Bir **Yeterlilik Çerçevesi**; üstünde hemfikir olunmuş seviyelerden oluşan bir süreç boyunca yer alan bilgi, beceri ve yetkinliklerin geliştirilmesi, sınıflandırılması ve tanınması için kullanılan bir araçtır. Öğrenme çıktıları ile tanımlanmış mevcut ve yeni yeterlilikleri yapılandırmanın bir yoludur. Yeterlilik Çerçevesi; bir meslek içinde ve meslekler arasında farklı yeterliliklerin kıyaslanabilmesini ve kişinin bir seviyeden diğerine nasıl ilerleyeceğini göstermeye yarar.

Farklı Ulusal Yeterlilik Çerçevesi incelendiği zaman aşağıda ortak yararlar gözlemlenebilir:

- Ulusal yeterlilik sistemlerinin hem ulusal hem de uluslararası alanda anlaşılmasını ve incelenmesini kolaylaştırmak;
- Öğretim ve eğitimin farklı parçalarını birleştirerek yeterlilik sistemlerinin uyumunu güçlendirmek ve anlaşılmasını kolaylaştırmak;
- Mevcut öğretim ve eğitim sistemlerinin içinde yer alan yatay ve dikey bağlantıları netleştirip güçlendirerek sistemin geçirgenliğini/esnekliğini artırmak;
- Öğrenmede gidilecek yolları görünebilir yaparak ve bu yollara ulaşımı, katılımı ve ilerlemeyi kolaylaştırarak Hayat Boyu Öğrenmeyi desteklemek;
- Daha fazla ve çeşitli öğrenme çıktılarının (yaygın eğitim ve resmi olmayan öğrenme çıktıları dahil) tanınmasına yardımcı olmak;
- Öğretim, eğitim ve işgücü piyasası arasındaki bağı güçlendirmek ve iletişimi geliştirmek;
- Örgün öğretim ve eğitim dışında verilen yeterlilikler (örneğin, sivil toplum kurumları, odalar ve meslek birlikleri gibi kurumlar tarafından verilen) için ulusal yeterlilik sistemleri açmak;
- Farklı paydaşlar ile işbirliği ve diyalog için platform yaratmak;
- Kalite güvence için bir referans noktası sağlamak.

2.2 Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ)

AYÇ; 8 basamaklı, her tür yeterlilikler için öğrenme çıktılarına dayalı bir çerçeve olup farklı ulusal yeterlilik çerçevesi arasında çeviri yapmaya yarayan bir araçtır. Bu çerçeve, kişilerin yeterliliklerinin şeffaflığını, kıyaslanabilirliğini ve taşınabilirliğini artırmaya yarar; ulusal yeterlilik çerçevesinde yer alan yeterlilikler için ortak bir referans aracı oluşturur ve farklı ülkeler ve kurumlardan alınan yeterliliklerin kıyaslanmasını mümkün kılar.

AYÇ; her tür ve seviyede yeterlilikleri içerir ve öğrenme çıktılarının kullanılması ile kişinin ne bildiği, ne anladığı ve ne yapabildiği netleştirir. AYÇ; referans ve çeviri (farklı ülkelerin yeterliliklerini kıyaslama) amaçlı bir meta-çerçeve olduğu için belli bir yeterliliği veya bu yeterliliğe sahip kişinin yetkinliklerini tanımlamaz; çerçeve yalnızca seviyeleri ve bu seviyelerin genel tanımlayıcılarını içerir. Yetkinlik arttıkça seviye de artar; seviye 1 en düşük, seviye 8 ise en yüksek seviyedir. Daha önemlisi, AYÇ'nin ulusal yeterlilikler ile yakından ilişkilendirilmesidir. Bu sayede, Avrupa'da mevcut tüm yeterliliklerin geniş kapsamlı bir haritasını sağlayabilir.

AYÇ'nin yasal tabanı, AB Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 23 Nisan 2008 tarihinde Yaşam Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilik Çerçevesi'nin kurulması konusunda aldığı tavsiye kararına dayanır. Bu tavsiye kararının amacı "...farklı yeterlilik sistemleri ve bunların seviyeleri arasında bir çeviri aracı oluşturacak ortak bir referans çerçevesi oluşturmak..." diye belirtilmiştir. Söz konusu tavsiye kararında; Parlamento ve Konsey, Üye Devletlerin AYÇ'yi farklı yeterlilik sistemlerinin yeterlilik seviyelerini kıyaslamak için bir referans aracı olarak kullanmalarını, 2010 yılına kadar kendi ulusal yeterlilik sistemlerini AYÇ ile ilişkilendirmelerini ve uygun olduğu hallerde kendi ulusal yeterlilik çerçevelerini mevzuata ve uygulamalara dayanarak geliştirmelerini tavsiye etmiştir.¹ 2008 yılında oluşturulan AYÇ 2017 yılında revize edilmiştir.

CEDEFOP'un 2020 raporuna² göre; 2019 sonu, 2020 başında:

- toplam 39 ülke AYÇ ile işbirliği yapıyor
 - 27 AB üye ülkesi
 - EFTA ülkeleri - İzlanda, Lihtenştayn, Norveç, İsviçre
 - Aday ülkeler - Arnavutluk, Kuzey Makedonya, Karadağ, Sırbistan ve Türkiye
 - Potansiyel aday ülkeler - , Bosna-Hersek ve Kosova
 - Birleşik Krallık)
- 36 ülke kapsamlı UYÇ üstünde çalışıyor
- 38 ülke UYÇ'lerini resmi olarak ilan etti
- 36 ülke UYÇ'lerini resmi olarak AYÇ ile ilişkilendirdi

2.2.1 AYÇ'nin Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumu

AYÇ; Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi (AYA-YÇ) ve bu çerçevenin devre tanımlayıcıları ile uyumludur. AYA-YÇ, yükseköğretimden sorumlu bakanların hükümetlerarası Bolonya Süreci dahilinde Mayıs 2005'de Bergen'de yaptıkları toplantıda kararlaştırılmıştır. AYA-YÇ bu karara göre 3 devreden ve bu devrelerin tanımlayıcılarından oluşur; her devre tanımlayıcı, o devrenin sonunu temsil eden yeterlilikler ile ilgili beklenen kazanımlar ve becerilerle ilgili genel ifadelerden oluşur.

Kısa Devre

Kısa Devre tanımlayıcısı AYÇ seviye 5'e denk gelir. Bazı ülkeler, öğrencilere mesleki bilgi, beceri ve yetkinlik kazandıran ve onların iş yaşamına girmesini kolaylaştıran uygulamalı kısa devre programları sunar. Bazı ülkelerde bu programlar bir lisans programına doğru ilerleme sağlarken (KKTC'deki ön lisans programları gibi), diğerlerinde ise bir lisans programının parçası olabilir. Daha başka ülkelerde ise bu tür programlar yükseköğretimin parçası değildir. Bu yüzden, bu programlar AYA-YÇ 'ne göre yüksek öğretimde birinci devre gibi ele alınmaz.

AYA-YÇ Devreleri³

1. **Birinci Devre** tanımlayıcısı AYÇ'nin seviye 6 öğrenme çıktılarına denk gelir. Birinci devre 180-240 ECTS (Avrupa Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi) içeren bir öğretim programının başarı ile tamamlanması

¹ Official Journal of the European Union, "RECOMMENDATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning" (2008/C 111/01)

² Cedefop (2020). National qualifications frameworks developments in Europe 2019. Qualifications frameworks: transparency and added value for end users. Luxembourg: Publications Office.
<http://data.europa.eu/doi/10.2801/105773>

³ <http://www.ehea.info/page-three-cycle-system>

sonunda elde edilen yeterlilik ile sonuçlanır. Birçok ÷lkede bu lisans yeterliliğine denk gelir. Birinci Devre öğretim programları genellikle 3 yıl sürer.

2. **İkinci Devre** tanımlayıcısı AYÇ'nin seviye 7 öğrenme çıktılarına denk gelir. İkinci devre 60-120 ECTS içeren bir öğretim programının başarı ile tamamlanması sonunda elde edilen yeterlilik ile sonuçlanır. Birçok ÷lkede bu lisansüstü/Master yeterliliğine denk gelir.
3. **Üçüncü Devre** tanımlayıcısı AYÇ'nin seviye 8 öğrenme çıktılarına denk gelir. Bu devre için belirlenmiş bir kredi miktarı yoktur. Bolonya Süreci çerçevesinde *doktora çalışmaları*na Üçüncü Devre denilir. Bu devre, saf doktora programlarından tamamen bağımsız araştırmaya kadar geniş bir doktora çalışmaları yelpazesini temsil eder.

2.2.2 AYÇ seviye tanımlayıcıları

AYÇ'nin 8 seviyesinden her biri, herhangi bir yeterlilik sistemi içinde o seviyede yer alan bir yeterlilikle ilgili öğrenme çıktılarına işaret eden bir set tanımlayıcı ile tanımlanır. AYÇ seviye tanımlayıcıları; bilgi, beceri ve yetkinlik kavramlarına dayalıdır. Bu kavramlar yeterlilik çerçevelerinde kullanıldığı anlamlarıyla aşağıda kısaca açıklanmıştır. [Tablo 4'](#)deki Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin tanımlayıcılarını incelerken bu açıklamalara başvurulması önerilir.

Bilgi

Bilgi bir konuda sahip olunan bilgi ve anlamadır. Bilgi aşağıdaki özellikleri içerir:

- **Söz konusu bilginin türü:** teori (kuram) veya pratik (uygulama) konusunda bilgi; bir konu veya bir meslek alanı kapsamında bilgi
- **Bu bilginin karmaşıklığı:** karmaşıklık derecesi ve bu bilginin öğrenildiği durumun ne kadar önceden kestirilebilir veya kestirilemez olduğu
- **Anlama:** kişinin bilgisinin bir bağlama yerleştirilmesi. Örneğin; kişinin birşeyi anlayıp anlamadığı bunu bir başkasına açıklarken kendini gösterir.

Beceriler

Beceriler kişinin ne yapabileceği veya neyi başarabileceği anlamına gelir. Beceriler aşağıdaki özellikleri içerir:

- **Söz konusu becerinin türü:** pratik, bilişsel, yaratıcı veya iletişimse
- **Sorun çözümlenme karmaşıklığı:** sorun çözme becerisinin kullanılacağı sorunun karmaşıklığı ve bu görevin karmaşıklığı
- **İletişim:** gerekli iletişim, verilecek mesajın karmaşıklığı, mesajın hangi hedef gruplara verileceği ve hangi iletişim araçlarının kullanılacağı

Yetkinlik

Yetkinlik; sorumluluk ve otonomi (özerklik) ile alakalıdır ve kişinin bilgi ve becerilerini çalışma veya öğrenme bağlamlarında uygulaması yeteneğini belirtir. Yetkinlik aşağıdaki özellikleri içerir:

- **Faaliyet bağlamı:** bilgi ve becerilerin kullanılacağı çalışma veya öğrenme bağlamlarının türü ve bu bağlamlarda öngörülemezlik ve değişkenliğin derecesi
- **İşbirliği ve sorumluluk:** kişinin kendi işinin ve başkalarının işinin sorumluluğunu alma ehliyeti ve kişinin işbirliği yapacağı durumların karmaşıklığı
- **Öğrenme:** kendi öğrenmesi ve başkalarının öğrenmesi için sorumluluk alma ehliyeti

Tablo 3

AYÇ⁴

SEVİYELER	SEVİYE TANIMLAYICILARI	
SEVİYE 1	BİLGİ	Temel genel bilgi
	BECERİ	Basit görevleri yerine getirmek için gerekli temel beceriler
	YETKİNLİK	Yapılandırılmış bir ortamda doğrudan gözetim altında çalışma veya öğrenme
SEVİYE 2	BİLGİ	Bir çalışma veya öğrenme alanına ilişkin temel olgusal bilgi
	BECERİ	Basit kuralları ve araçları kullanarak görevleri yerine getirmek ve rutin sorunları çözmek için gerekli bilgiyi kullanmaya yarayan temel bilişsel ve pratik beceriler
	YETKİNLİK	Bir miktar özerkliğe sahip olarak gözetim altında çalışma veya öğrenme
SEVİYE 3	BİLGİ	Bir çalışma veya öğrenme alanında yer alan olgulara, ilkelere, süreçlere ve genel kavramlara ilişkin bilgi
	BECERİ	Temel yöntemleri, araçları, malzemeleri ve bilgiyi seçerek görevleri yerine getirmek ve sorunları çözmek için gerekli bir dizi bilişsel ve pratik beceriler
	YETKİNLİK	Çalışma veya öğrenmeye ilişkin görevleri tamamlamak için sorumluluk almak; sorunların çözümünde davranışlarını mevcut koşullara uyarlamak
SEVİYE 4	BİLGİ	Bir çalışma veya öğrenme alanı kapsamında geniş bağlamda teorik (kuramsal) ve olgusal bilgi
	BECERİ	Bir çalışma veya öğrenme alanındaki belirli sorunlara çözüm üretmek için gerekli bir dizi bilişsel ve pratik beceriler
	YETKİNLİK	Genellikle öngörülebilir ancak değişikliğe tabi çalışma veya öğrenme bağlamlarının yönergeleri doğrultusunda kendi kendini yönetmek; başkalarının gerçekleştirdiği rutin işleri denetlerken, çalışma veya öğrenme faaliyetlerini değerlendirmek ve geliştirmek için bir miktar sorumluluk almak
SEVİYE 5	BİLGİ	Bir çalışma veya öğrenme alanında geniş kapsamlı, özelleşmiş, olgusal ve teorik (kuramsal) bilgi ve söz konusu bilginin sınırları hakkında farkındalık

⁴ <https://europa.eu/europass/en/description-eight-efl-levels>

KKTC Yeterlilikler Çerçevesi

	BECERİ	Soyut sorunlara yaratıcı çözümler geliştirmek için gerekli olan bir dizi geniş kapsamlı bilişsel ve uygulamalı beceriler
	YETKİNLİK	Öngörülemeyen değişikliklerin var olduğu çalışma veya öğrenme faaliyetlerine ilişkin ortamlarda yönetim ve gözetim sergilemek; kendisinin ve başkalarının performansını değerlendirmek ve geliştirmek
SEVİYE 6	BİLGİ	Bir çalışma veya öğrenme alanında teori (kuram)ve ilkelerin değerlendirme amacıyla kavranmasını içeren ileri düzeyde bilgi
	BECERİ	Soyut problemlere yaratıcı çözümler geliştirmek için gerekli çok çeşitli bilişsel ve pratik beceriler
	YETKİNLİK	Öngörülemeyen çalışma veya öğrenme ortamlarında karar vermek için sorumluluk alarak karmaşık teknik ve mesleki faaliyetleri veya projeleri yönetmek; bireylerin ve grupların mesleki gelişimini yönetmek için sorumluluk almak
SEVİYE 7	BİLGİ	Orijinal düşünce ve/veya araştırmanın temelini oluşturan ve kısmen bir öğrenme veya iş alanındaki bilginin ön planında yer alan yüksek seviyede uzmanlık bilgisi Belli bir alanda ve farklı alanlar arasındaki arayüzde yer alan bilgi konularına ilişkin kritik farkındalık
	BECERİ	Yeni bilgi ve işlemler geliştirmek ve farklı alanlara ait bilgileri bütünleştirmek amacıyla yürütülen araştırma ve/veya inovasyon faaliyetleri için gerekli uzmanlaşmış sorun çözme becerileri
	YETKİNLİK	Karmaşık, öngörülemeyen ve yeni stratejik yaklaşımlar gerektiren çalışma veya öğrenme ortamlarını yönetmek ve dönüştürmek; mesleki bilgi ve uygulamalara katkıda bulunmak için ve/veya çalışma gruplarının stratejik performanslarını değerlendirmek için sorumluluk almak
SEVİYE 8	BİLGİ	Bir çalışma veya öğrenme alanının en ileri sınırında ve farklı alanlar arasındaki arayüzde yer alan bilgi
	BECERİ	Araştırma ve/veya inovasyon faaliyetlerinde karşılaşılan önemli problemleri çözmek ve mevcut bilgi ile mesleki uygulamaları genişletmek ve yeniden tanımlamak için gerekli, sentez ve değerlendirme dahil, en ileri ve özelleşmiş beceri ve teknikler
	YETKİNLİK	Önemli ölçüde yetki, inovasyon, özerklik, bilimsel ve mesleki bütünlük ve çalışma ve öğrenme bağlarının ön planında, araştırma dahil, yeni fikirlerin veya süreçlerin geliştirilmesine sürekli bağlılık sergilemek

² <https://europa.eu/europass/en/description-eight-efl-levels>

3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yeterlilik Çerçevesi

3.1 KKTC Yeterlilik Çerçevesinin (KKTC-YÇ) Oluşturulması Çalışmaları

Ülkemizde bir yeterlilik çerçevesinin oluşturulması kararı, Yaşam Boyu Öğrenme ve Mesleki Öğretim ve Eğitim konseptleri dahilinde gerçekleştirilen farklı proje ve işbirliği deneyimlerine bağlı farkındalık ve kapasite gelişimi sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu gelişime liderlik 2000'li yılların ortasında MTÖ Dairesi Müdürlüğü ve Daireye bağlı okullarda görevli gönüllü öğretmenler tarafından başlatılmış, ilerleyen yıllarda odalar, meslek birlikleri ve üniversiteler gibi paydaşlar da devreye girmiştir.

Bu süreç içinde, ülkemizde ilk kez 2006 yılında METGE (Mesleki Teknik Eğitimi Geliştirme) Projesi ile modüler öğretim, eğitim-istihdam ilişkileri ortaya konmuş, daha sonra MEYAP (Mesleki Teknik eğitimi Yapılandırma) Projesi ile ilk kez seviyelendirme çalışmaları yapılmıştır. Bununla birlikte, meslek liselerinde kullanılan modüllerin AB yeterlilik çerçevesine bağlı olarak seviyelendirilmesi çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmalarda öğretmenlerimiz, iş hayatı temsilcileri ve üniversite temsilcileri yer almıştır. Bu çalışmalar esnasında odalarımız ve üniversitelerimiz ziyaret edilmiş, Girne Amerikan Üniversitesi'nde Yeterlilik Çerçevesi, önemi ve yararları konusunda konferans düzenlenmiştir.

Başta Türkiye olmak üzere; Malta, İskoçya, İngiltere, Almanya ve Estonya gibi ülkelere çalışma ziyaretleri yapılarak mesleki yeterliliklerden sorumlu kurumların yapısı, işleyişi ve organizasyon şemaları incelenmiştir. Birçok ülkede bağımsız bir kurum olarak faaliyet gösteren mesleki yeterlilik kurumları Türkiye'de Çalışma Bakanlığı'na, ülkemizde ise Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüğü'ne birim olarak bağlanmıştır.

Birçok uluslararası ve yerel uzmanlarımız sayesinde geliştirilen Yeterlilik Çerçevemiz Avrupa Birliği genel çerçevesi olan 8 seviye olarak belirlenmiştir. Birçok ülke bu yönde yeterlilik çerçevelerini güncellemiştir.

Mesleki Teknik Öğretim Dairesi, Seviye 4'e kadar olan çalışmalara VETLAM 1, VETLAM 2 ve TAİEX ve Türkiye Mesleki yeterlilik Kurumu uzmanlarından da destek alarak son şeklini vermiştir. Taslak olarak oluşturulan çerçeve Yürütme Kurulu tarafından incelenmiş ve onaylanmıştır. Daha sonra Genel Kurulun bilgisine de getirilmiştir.

Sektör temsilcileri ile oluşturulan Meslek Komiteleri ile birlikte meslek standartları çalışmaları sürdürülmektedir. Bunun yanında Sektör Komiteleri oluşturulmuştur ve bu komiteler Meslek Komiteleri tarafından hazırlanan meslek standartlarının iş güvenliği, işçi sağlığı, yasal mevzuat ve içerik yönünden kontrolleri yaparak kalite güvenceyi sağlamaktadır.

AB uyum çalışmaları kapsamında 2017 yılında başlatılan ve Seviye 5, 6, 7 ve 8'i kapsayan **KKTC Yüksek Öğretim Yeterlilikler Çerçevesi** çalışmaları YÖDAK tarafından yürütülmüştür. Bu çalışmalar kapsamında önce bir seminer düzenlenmiş, ardından AB komisyonu uzmanları ile toplantılar gerçekleştirilmiştir. KKTC üniversiteleri ile işbirliği içinde genel yeterlilikleri çalışmak üzere oluşturulan KKTC Yüksek Öğretim Yeterlilikler Çerçevesi Çalışma Grubu ve KKTC Yüksek Öğretim Yeterlilikler Çerçevesi Redaksiyon Grubu çalışmalarının ilk bölümünü tamamlamış ve Seviye 5, 6, 7 ve 8 genel yeterlilikleri 2019 yılında belirlenmiştir. Daha sonra çerçeve yine TAİEX uzmanları tarafından da incelenerek görüşleri alınmış ve uygun görülenler düzenlenmiştir.

Genel yeterliliklerin yanısıra, alana özgü yeterliliklerin belirlenmesi ve alana özgü standardizasyon ve akreditasyon çalışmalarının temelini atılması için Dekanlar konseylerinin kurulması çalışmaları da 2017 yılında başlatılmıştır. 2017 yılında Eğitim Fakültesi Dekanlar Konseyi ve Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlar

KKTC Yeterlilikler Çerçevesi

Konseyi kurulmuş, bunları 2018 yılında Mimarlık Fakültesi Dekanlar Konseyi takip etmiştir.⁵ Çalışmalar halen devam etmektedir.

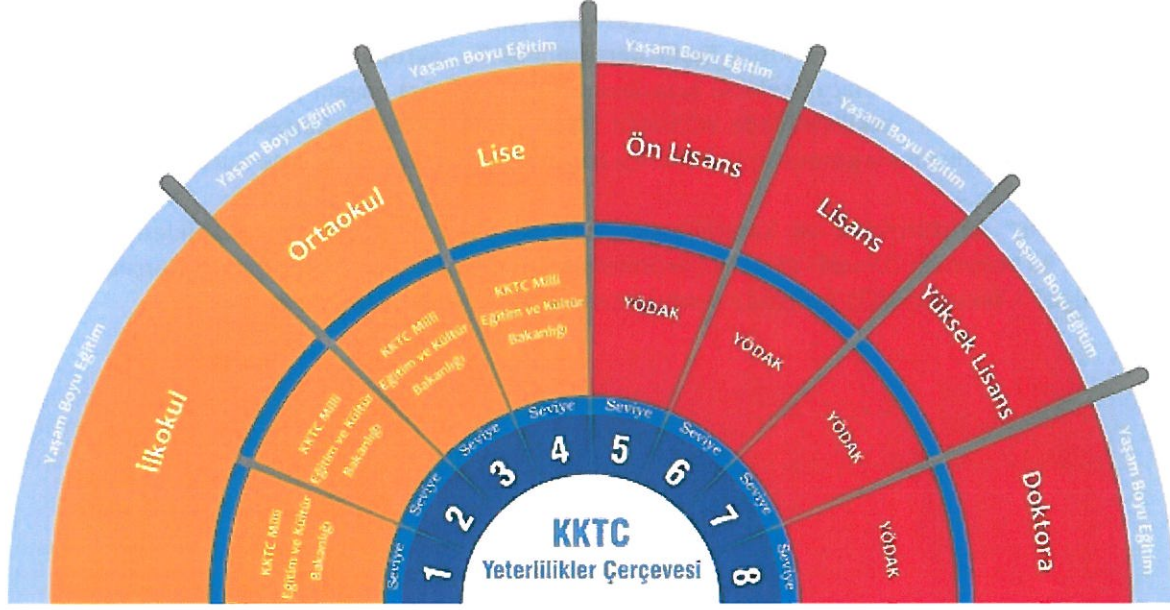
Tüm bu çalışmalar ışığında *35/2020 sayılı Mesleki Yeterlilik Yasası* hazırlanmış ve meclisimizden oybirliği ile kabul edilip 21 Temmuz 2020 tarihinde resmi gazetede yayınlanmıştır. Yasaya göre KKTC bağlamında "Ulusal Yeterlilik Çerçevesi"; Birinci Kısım Tesfir paragrafında "... Avrupa Birliği tarafından benimsenen yeterlilik esasları ile uyumlu olacak şekilde tasarlanan örgün ve/veya yaygın programlarla kazandırılan yeterlilik esaslarını anlatır" şeklinde ifade edilmiştir. Yasa, Ulusal Yeterlilik Çerçevesi'nin oluşturulması, geliştirilmesi ve güncellenmesi görevini MTÖ Dairesi başkanlığında çalışan Yürütme Kuruluna verir.

"Yürütme Kurulu" oluşturulmuş ve Yeterlilik Çerçevesi'nin ilanı ve buna bağlı tüzüklerin çalışması başlatılmıştır. Bu bağlamda "Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Tanımlanması, Sınıflandırılması, Karşılaştırılması ve İlanı Tüzüğü" 1 Temmuz 2021 tarihinde resmi gazetede ilan edilerek kabul edilmiştir.

⁵ YÖDAK 2019 Faaliyet Raporu

3.2 KKTC-YÇ Seviyeleri ve Seviye Tanımlayıcılar

KKTC-YÇ eğitim sisteminin seviyelere göre ayrılması ve yönetimi aşağıdaki şekildedir.

35/2020 Mesleki Yeterlilik Yasasına bağlı olarak ilan edilen KKTC-YÇ, AYÇ ile uyumlu olarak 8 (Sekiz) seviye olarak belirlenmiştir.

Seviye tanımlayıcılar yazılırken *Tablo 3'de* verilen AYÇ seviye tanımlayıcılarına sadık kalınmış fakat KKTC Eğitim sisteminin ve yeterliliklerin özellikleri ve ulusal öncelikler de göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca, başka ülkelerin seviye tanımlayıcıları da incelenerek, mevcut ve ileride geliştirilebilecek yeni yeterliliklerin daha kolay ve doğru seviyelendirilmesini ve diğer ülkelerin yeterlilikleri ile karşılaştırmaların daha kolay yapılmasını sağlamak amacıyla AYÇ seviye tanımlayıcılarından daha detaylı seviye tanımlayıcıları kullanılmıştır.

Seviye tanımlayıcılarda kullanılan Bilgi, Beceriler ve Yetkinlik kavramlarının AYÇ'den alınmış genel tanımları aşağıdaki gibidir. Daha detaylı tanımlar için lütfen Bölüm 2.2.2'ye bakınız.

Bilgi	Beceriler	Yetkinlik
<ul style="list-style-type: none">• kuramsal (teorik) bilgi VE/VEYA• olgusal (gerçeklerle ilgili) bilgi	<ul style="list-style-type: none">• bilişsel beceriler (mantık, sezgi ve yaratıcı düşünmenin kullanılması)• pratik beceriler (el becerisi; yöntem, malzeme, araç ve gereçlerin kullanımı)	<ul style="list-style-type: none">• otonomi (özerklik) ve• sorumluluk

Tablo 4

KKTC Yeterlilik Çerçevesi Seviyelerinin Tanımlayıcıları

Seviye 1

Genel Özellikler

Öğrencinin temel seviyede basit öğrenme çıktılarına sahip olması beklenir. Bu seviyedeki iletişim ve anahtar beceriler de temel düzeydedir. Tüm görevler adım adım yönergelerle yerine getirilir. Bu yüzden de öğrencinin kendi davranışları için tam sorumluluğu yoktur. Sorumluluk görevler konusunda yönlendirme yapan kişi ile paylaşılır. Kişi bu seviyede kendi yaptığı işi değerlendirebilir. Kişiler doğrudan gözetim ve yönlendirme altında, basit ve net durumlarda, önceden belirlenmiş problemler ile önceden belirlenmiş zamanlar içinde, çok az otonomi içinde eylem gösterir.

Bilgi	Beceriler	Yetkinlik
<p>Aşağıdakileri bilir/anlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ilkokul seviyesinde genel eğitim ve buna bağlı olarak temel okuma yazma ve matematik bilgisi ve modern bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma bilgisine sahiptir temel ders kitaplarında verilen bilgileri anlar içinde bulunduğu çevreye ilişkin genel konular kapsamında temel bilgi sahibidir sosyal kurallar ve ilkeler konusunda bilgiye sahiptir günlük hayatta kabul gören ve ortak davranış şekillerini bilir bilindik ortamlarda basit görevleri ve aktiviteleri yerine getirmek için gerekli adımları bilir ve anlar basit görevleri ve talimatları anlar 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> temel dil, sayısal, pratik ve yaratıcı becerilere sahiptir kendini sözlü olarak ifade edebilir, fikirlerini sunabilir temel bilgileri uygulayabilir ve kısıtlı sayıda basit görevleri yerine getirebilir temel, tekrarlanan iletişim becerilerini kullanabilir farklı temel çalışma yöntemlerini kullanabilir kendi işini değerlendirebilir kendi işinin sonuçlarını sunabilir talimatları takip edebilir ve basit davranışların kendine ve başkalarına olan sonuçlarının farkındadır 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> temel bilgi ve becerileri, basit, tekrarlayan ve bilindik görevleri yerine getirmek için kullanabilir kişisel kararlar verebilir ve basit ve net durumlarda harekete geçebilir önceden tanımlanmış basit problemler üstünde bağımsız çalışabilir önceden tanımlanmış, basit ve sınırları belirlenmiş aktiviteleri birinin rehberliğinde yapabilir

Seviye 2**Genel Özellikler**

Öğrencilerin bu seviyede öğrendikleri konularda temel değil, iyi düzeyde bilgi sahibi olmaları beklenir. Öğrencinin ayrıca daha ileri düzeyde iletişim ve anahtar beceriler kullanıp, bilgiyi seçebilmesi, anlayabilmesi ve değerlendirebilmesi gerekir. Seviye 2 düzeyindeki öğrenci tanıdık bir ortamın dışında da yetkindir ve görevler Seviye 1’de olduğu kadar basit ve tekrarlanır değildir. Bu seviyede yeni olan kavram proaktiflidir. Bu seviyedeki öğrenci görevin kalite güvencesinden sorumlu değildir; bu sorumluluk gözetmene aittir. Öğrenci bu seviyede bir miktar sorumluluk alabilir. Seviye 2 azıcık daha fazla otonomi gerektirir.

Bilgi	Beceriler	Yetkinlik
<p>Aşağıdakileri bilir/anlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • temel olgusal bilgiye sahiptir • temel görevlerin ve talimatların yerine getirilmesinde kullanılan olguları ve süreçleri anlar • farklı bilgi ve fikir türlerinin farkındadır ve bunları anlayabilir • belirli eylemleri kendi ve başkaları için yerine getirmek için gerekli bilgiye sahiptir • önemli sosyal alanlarla (aile, okul, iş hayatı, topluluklar) ilgili temel bilgiye sahiptir 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> • basit problemleri temel yöntem ve araçlar kullanarak kurallar dahilinde çözebilir • farklı çalışma yöntemleri kullanabilir • kendi deneyimlerini sözlü veya yazılı olarak sunabilir • verilen kaynaklardaki bilgileri anlayabilir ve bir görevi yerine getirmek için kullanabilir • tanıdık konularda aktif olarak tartışmaya katılabilir ve fikrini savunabilir • verilen araçları, yöntemleri ve uygulamaları uygun şekilde kullanabilir 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> • olgusal bilgi ve pratik becerileri bazı yapılandırılmış görevleri yerine getirmek için kullanabilir • basit, rutin işleri tek başına yapabilir • kontrollü bir ortamda, kısıtlı gözetim altında ve kısıtlı sorumluluk alarak faaliyette bulunabilir • kısmen açık öğrenme ortamlarına rehberlik ve gözetim altında katılabilir • karmaşık olmayan grup süreçlerine katılabilir • temel kilit yeterlilikleri geliştirir ve uygular

Seviye 3

Genel Özellikler

Seviye 3’de, anahtar yetkinliklerin zorluk seviyesi daha önceki seviyelere göre daha yüksektir. Seviye 3; problem çözme becerileri, prosedürlerin sistematik olarak yerine getirilmesi ve öğrenme çıktılarının kişisel inisiyatif sonucunda ortaya çıkmasını getirir. Öğrenci ayrıca karmaşık talimatları anlayabilir ve çeşitli gelişmiş beceriler gerektiren farklı görevleri yerine getirebilir. Öğrenci ayrıca daha önceki seviyelere göre daha karmaşık olan bilgileri iletebilir ve acil eylem gerektiren problemlere sorumluluk ve özerklik ile karşılık verebilir.

Bilgi	Beceriler	Yetkinlik
<p>Aşağıdakileri bilir/anlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bir öğrenme veya çalışma alanı dahilindeki temel yöntemler, gerçekler ve süreçler konusunda bilgiye sahiptir • kuramsal bilgiyi ilişkilendirebilir • daha karmaşık görevlerin ve talimatların yerine getirilmesinde kullanılan olguları ve süreçleri anlar • işgücü piyasası ve toplum içinde bireysel olarak yaratabileceği etkileri anlar 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> • verilen uygulamalı görevleri yerine getirebilir • temel araçları, yöntemleri ve prosedürleri seçip bunları uygun şekilde kullanabilir • tanıdık ortam ve şartlarda basit görevleri bağımsız olarak yerine getirebilir • verilen uygulamalı görevlerle alakalı bilgi arayıp, bu bilgiyi değerlendirebilir • profesyonel (mesleki) problemleri çözebilir • meslektaşları, öğrenci arkadaşları ve hizmet alıcılar ile iletişiminde profesyonel/mesleki terminoloji kullanabilir • bu alana dair karmaşık görevleri yerine getirmek için birçok gelişmiş beceri gösterir 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sorunları çözerken öğrenme ortamlarına proaktif katılarak kendi davranışlarını durumlara uyarlar • öğrenme durumlarına aktif olarak katılabilir • bu alanların uygulanmasında disiplinler arası işbirliğine katılabilir • bazı görevleri sistematik olarak yerine getirmek için bilgi ve becerilerini uygulayabilir • gözetim altında sorumluluk ve özerklik alabilir • kısıtlı/belirlenmiş iş süreçlerinde sorumluluk ve özerklik alabilir

Seviye 4**Genel Özellikler**

Bu seviyeye ilerleme; ehliyet, çeşitli teknik veya akademik becerilerin uygulanması, işle ilgili nitel ve nicel kavramların kullanılması ve öğrenen rolünden göznetmen rolüne geçiş özellikleri taşır. Toplumsal boyutun uluslararası yönü de bu seviyede ortaya çıkar. Bu seviye ayrıca sorumluluk ve çözüm sunmayı de getirir. Kişi hem kendi görevlerini etkin şekilde yerine getirmekle hem de başkalarının işlerini kalite güvence mekanizmaları kullanılarak denetlemele sorumludur.

Bilgi	Beceriler	Yetkinlik
<p>Aşağıdakileri bilir/ anlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> kendi çalışma alanının uygulamalarına veya öğrenim alanına ait kavramlar, prensipler, teoriler ve prosedürler konusunda bilgisi vardır karmaşık bilgileri işlemenin ve kullanmanın yollarını bilir kendi öğrenme veya çalışma alanına dair geniş bağlamlarda kuramsal bilgiyi seçer ve analiz eder kendi öğrenme veya çalışma alanıyla ilişkili olguları ve prosedürleri geniş bağlamlarda uygular profesyonel sorunlar ve sosyal veya uluslararası şartlar arasındaki ilişkileri anlar 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> karmaşık problemleri çözebilmek için çeşitli bilişsel ve pratik becerilere sahiptir gerekli araçları, teknikleri, malzemeleri ve yöntemleri seçebilir ve uygulayabilir pratik veya kuramsal problemleri belirleyebilir ve çözebilir yaratıcı düşünebilir ve bilindik ve/veya bilinmedik durumlarda veya ortamlarda alternatif yöntemler uygulayabilir kendinin ve başkalarının yaptığı işin kalitesini belirlenmiş standartlara göre değerlendirebilir kendi çalışma veya öğrenme alanının terminolojisini işbirliği yaptığı kişiler veya kullanıcılar ile iletişimde kullanabilir mevcut kaynakları kullanarak eylem planı geliştirebilir 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> değişen şartlar altında bağımsız çalışabilir bilgi ve becerisini nitel (kalitatif) ve nicel (sayısal) görevleri yerine getirmek için uygulayabilir insiyatif alıp kendi için hedefler koyabilir, eylemlerini planlayıp savunabilir ve sorumluluğunu alabilir başkalarının rutin işlerini takip eder veya denetlerken sorumluluk alır kendi yaptığı ve ortak yapılan işlerin süreçleri ve sonuçlarını planlayabilir ve sorumluluk alabilir kendinin ve sorumluluğunda olan ekibin işlerinin miktar ve kalitesini kalite güvence yapıları altında sorumluluk ve özerklik ile denetleyebilir yapılandırılmış öğrenme ortamlarında daha fazla öğrenim/ eğitim ve profesyonel gelişim girişimlerinde bulunabilir

Seviye 5

Genel Özellikler

Seviye 5 geniş kapsamlı ve uzmanlaşmış bilgi, bilişsel ve pratik beceriler ve ayrıca yönetim ve denetim yetkinlikleri özelliklerine sahiptir. Bu seviye yüksek öğrenim ve temel araştırma, akademik gelişim, sosyal ve etik konularda değerlendirme, kişisel sorumluluk ve projelerin etkin yönetimi gibi özellikleri getirir. Gelişmiş seviyede özerklik ve sorumluluk vardır ve kişi gözetmen rolünden yönetici rolüne geçer. Bu yeni rol, ekip oluşturma ve eğitime ve iş hayatında önceden kestirilemeyen problemlerle başetmeyi içerir. Beceriler, bir mesleğin veya öğrenim alanının uygulamaları ve iş süreçleri ile bağlantılı geniş kapsamlı becerilerin kullanılmasında ve birleştirilmesi olarak tanımlanır.

<i>Bilgi</i>	<i>Beceriler</i>	<i>Yetkinlik</i>
<p>Aşağıdakileri bilir/ anlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili temel düzeydeki güncel kuramsal ve olgusal bilgileri anlayabilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili kapsamlı ve uzmanlık düzeyinde bilgilerin nereden edinileceğini ve nerede kullanılacağını bilme • Bu bilgilerin sınırlarının farkında olabilme 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili edindiği temel düzeydeki bilişsel, duyuşsal ve devinimsel becerileri kullanabilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili ortaya çıkabilecek sorunları tanımlayabilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili tanımladığı sorunları kanıtlara dayalı olarak çözebilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili edindiği temel becerileri soyut problemlere yaratıcı çözümler bulabilecek şekilde uyarlayabilme 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili temel düzeydeki bir çalışmayı bağımsız olarak yürütebilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili edindiği temel düzeydeki bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili bilgi ve becerilerini sözlü ve yazılı olarak (bilişim ve iletişim teknolojilerini de kullanarak) aktarabilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili olarak kendisinin ve sorumluluğu altında çalışanların performansını gözden geçirip geliştirebilme • Beklenmedik bir durumla ilgili süreci yönetebilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili konularda ekip üyesi olarak işbirliği içinde sorumluluklarını yerine getirebilme

KKTC Yeterlilikler Çerçevesi

		<ul style="list-style-type: none">• Mesleki /akademik etik değerlere uygun hareket edebilme• Kültürlerarası farklılıklara saygı gösterebilme• Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili edindiği bilgi ve becerileri toplum için katkı sağlayacak şekilde kullanabilme• Düzeyine uygun öğrenme gereksinimlerini belirleyip karşılayabilme
--	--	--

Seviye 6**Genel Özellikler**

Seviye 6, Bilgi ve beceriler ile nitelendirilmiştir. İletişim becerileri, önceden kestirilemeyen problemleri çözebilme becerileri ve kendi öğrenmesini değerlendirme becerileri de kapsama alınmıştır. Bu seviyenin bir başka özelliği de özel bir iş veya öğrenim alanında uzmanlaşmadır. Bu uzmanlaşma inovasyon gerektirir. Ve profesyonel gelişim ile tutarlıdır. İletişim parametresi ise farklı bir role bürünür. Kişinin bu seviyedeki iletişimi uzmanlığı uzman veya uzman olmayan kişiler ile paylaşmayı gerektirir. Yeni bir role bürünen bir başka parametre ise Öğrenmedir. Seviye 5’de Öğrenme biraz özerklik ile elde edilirken, Seviye 6’a yüksek derecede özerklik ve sorumluluk ile elde edilir. Öğrenen konumundaki kişi bir durumu değerlendirebilir kendine, başkalarına ve kurumuna karşı sorumluluk içinde davranmalıdır.

Bilgi	Beceriler	Yetkinlik
<p>Aşağıdakileri bilir/ anlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrenim veya çalışma alanı hakkında ileri düzeyde bilgi edinmek • Alanı ile ilgili ileri düzeydeki kuramsal (teori, ilke ve genellemeleri) ve olgusal bilgileri eleştirel bir yaklaşımla kavrayabilme • Alanıyla ilgili çeşitli kavram, durum, süreç, proje türlerini açıklamak ve yorumlamak için temel bilgileri kullanabilme 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili edindiği ileri düzeydeki becerileri kullanabilme, • Alanı ile ilgili karşılaştığı karmaşık ve/veya beklenmedik sorunları çözebilme • Alanı ile ilgili karşılaştığı sorunları araştırma ve bu problemleri kanıtlara dayalı bir yaklaşımla çözebilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili edindiği becerileri • yenilik ve uzmanlık gerektiren durumlara uyarlayabilme, • Süreçlerin, programların, projelerin, kavramların, yöntemlerin ve teorilerin kalitesini, değerlerini ve sınırlarını değerlendirmek için standart değerlendirme kriterleri ve yöntemlerinin yeterince kullanımı 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili ileri düzeydeki bir çalışmayı bağımsız ve özerk olarak yürütebilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili edindiği ileri düzeydeki bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili konularda düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini nicel ve nitel verilerle destekleyerek bilginin ve iletişim teknolojilerini de kullanarak paylaşabilme • Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili olarak bireylerin veya ekip üyelerinin mesleki gelişimlerini karşılamaya yönelik sorumluluk alabilme • Çalışma ortamında ortaya çıkan beklenmedik bir durumla ilgili olarak sorumluluk alma ve karar verebilme, • Karmaşık özelliklere sahip mesleki veya teknik, proje veya etkinlikleri yönetebilme

KKTC Yeterlilikler Çerçevesi

		<ul style="list-style-type: none">• Mesleki /akademik etik değerleri içselleştirerek söz konusu değerlere uygun hareket edebilme• Kùltürler arası farklılıkları göz önünde bulundurarak iletişim kurabilme• Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili edindiği bilgi ve becerileri toplum için yarar sağlayacak şekilde kullanabilme• Düzeyine uygun öğrenme gereksinimlerini belirleyip karşılayabilme
--	--	--

Seviye 7

Genel Özellikler

Seviye 7’de orijinal bilimsel araştırmaya ve kişisel gelişime vurgu yapılır. Orijinal bilimsel araştırma; bilgiye duyulan ihtiyacı, bu bilgiye ulaşabilme becerilerini ve orijinal yazı yazma sorumluluğunu almayı vurgular. Bu seviyedeki bilgi uzmanlaşmış veya çok disiplinli özelliğe sahiptir. Bu seviyedeki kişinin bir uzmanlık alanında yüksek seviyede problem çözme becerilerine ihtiyacı vardır. Seviye 6’da kişi bir veya daha çok alanda ihtisas yapabilir. Bu seviyede profesyonel uzmanlık tek bir öğrenim alanında uzmanlaşmayı gerektirir.

Bilgi	Beceriler	Yetkinlik
<p>Aşağıdakileri bilir/anlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> İlgili alandaki bilgilerini uzmanlık düzeyinde geliştirebilme İlgili alanın bağlantılı olduğu disiplinler arası etkileşimleri kavrayabilme. Öğrenim ve çalışma alanı ile ilgili orijinal düşünce ve/veya araştırma yapacak düzeyde ileri derecede uzmanlaşmış bilgileri elde edebilme Bir alandaki ve farklı alanlar arasındaki arayüzdeki bilgiler ile ilgili eleştirel farkındalık geliştirme 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> Alanında edindiği uzmanlık düzeyindeki bilgi ve becerileri kullanabilme, Alanında edindiği bilgileri farklı disiplin alanlarından / profesyonel çevreden gelen bilgilerle bütünleştirerek yorumlayabilme Alanı ile ilgili araştırma yapmak ve yenilik ortaya koyabilmek için gerekli problem çözme becerilerini edinebilme Alanında karşılaştığı sorunları araştırma yöntemlerini kullanarak çözümlenebilir Alanı ile ilgili yeni bilgi ortaya koymak ve yeni yöntem geliştirmek için araştırma ve uzmanlık düzeyinde problem çözme becerilerini kullanabilme Temel yapıcı kararların ve sonuçların alınabilmesi için, değerlendirme kriterlerinin ve yöntemlerinin yerinde ve uygun kullanabilme. 	<p>Bir öğrenme VEYA çalışma alanında;</p> <ul style="list-style-type: none"> Alanı ile ilgili uzmanlık gerektiren bir çalışmayı bağımsız ve özerk olarak yürütebilme Alanı ile ilgili uygulamalarda beklenmedik karmaşık sorunları yeni stratejik yaklaşımlar geliştirerek ve sorumluluk alarak çözümlenebilir Çalıştığı ekiplerin stratejik performanslarını değerlendirme sorumluluğunu alabilme Alanındaki bilgi ve uygulamaları geliştirme sorumluluğunu alabilme Alanı ile ilgili konularda düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini nicel ve nitel verilerle destekleyerek bilginin ve iletişim teknolojilerini de kullanarak sistematik olarak aktarabilme Mesleki /akademik etik değerleri içselleştirip savunabilme Alanında edindiği uzmanlık düzeyindeki bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla

KKTC Yeterlilikler Çerçevesi

		<p>değerlendirip öğrenme gereksinimlerini karşılayabilme</p> <ul style="list-style-type: none">• Ulusal veya uluslararası çalışmalarını kültürel duyarlılıkları göz önünde bulundurarak yürütebilme
--	--	---

KKTC Yeterlilikler Çerçevesi

doğrultusunda, uygun seviyelerde MTÖ tarafından onaylanmış yeni tam yeterlilikler ve/veya kısmi mesleki yeterlilikler sunulacağı da göz önünde bulundurulmalıdır.

Ek A

Mesleki Yeterlilik Yürütme Kurulu

35/2020 sayılı Mesleki Yeterlilik Yasası ve bu yasa altında hazırlanan ... tüzüğün verdiği yetkiye dayanarak Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin oluşturulması ile görevlendirilmiş Mesleki Yeterlilik Yürütme Kurulu'nun oluşumu aşağıdaki gibidir.

1. Daire Müdürü (Başkan)
2. Çalışma İşleriyle Görevli Bakanlığı temsilen bir üst kademe yöneticisi (Üye)
3. Sanayi İşleriyle Görevli Bakanlığı temsilen bir üst kademe yöneticisi (Üye)
4. Kıbrıs Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Başkanı veya Başkan tarafından görevlendirilecek ilgili alanda uzman bir kişi (Üye)
5. Esnaf ve Zanaatkarlar Odası Başkanı veya Yönetim Kurulu tarafından görevlendirilecek ilgili alanda uzman bir kişi (Üye)
6. Kıbrıs Türk Sanayi Odasını temsilen bir kişi (Üye)
7. Kıbrıs Türk Ticaret Odasını temsilen bir kişi (Üye)
8. YÖDAK Başkanı veya Başkan tarafından görevlendirilecek ilgili alanda uzman bir kişi (Üye)